

LAUSELOOGIKA: RESOLUTSIOON

- Resolutsioon (samuti nagu ka Davis-Putnami meetod, mida vaatleme järgmisena) on meetod konjunktiivse normaalkuju kehtestatavuskontrolliks, ei tööta üldkujuliste valemitega.
- Meenutame, et *literaal* on lausesümbol on või selle eitus.
- *Klausel* ehk *elementaaridisjunktsioon* on lõpliku hulga literaalide disjunktsioon. Klauslit $\neg p_1 \vee \dots \vee \neg p_m \vee q_1 \vee \dots \vee q_n$ võib vaadelda ka atomaarse sekventsina $p_1, \dots, p_m \rightarrow q_1, \dots, q_n$.
- *Konjunktiivne normaalkuju* on lõpliku hulga klauslite konjunktsioon. Konjunktiivset normaalkuju võib vaadelda ka lõpliku hulga atomaarsekventsidena.
- Näide: konjunktiivset normaalkuju $q \wedge (\neg q \vee p) \wedge (\neg p \vee r) \wedge \neg r$ võib vaadelda atomaarsekventsidena hulgana $\{(\rightarrow q), (q \rightarrow p), (p \rightarrow r), (r \rightarrow)\}$.

- Resolutsioonimeetodi aluseks on järgmine teoreem:

Konjunktiiivne normaalkuju on vastuoluline parajasti siis, kui temast kui atomaarsekventside lõplikust hulgast saab lõikereeglit

$$\frac{\Gamma' \rightarrow A, \Delta' \quad \Gamma'', A \rightarrow \Delta''}{\Gamma' \cup \Gamma'' \rightarrow \Delta' \cup \Delta''}$$

kasutades tuletada tühja sekventsi $\rightarrow$.

- Näide: $q \wedge (\neg q \vee p) \wedge (\neg p \vee r) \wedge \neg r$ on vastuoluline, sest leidub tuletus

$$\frac{r \rightarrow \quad \frac{p \rightarrow r \quad \frac{q \rightarrow p \quad \rightarrow q}{\rightarrow p}}{\rightarrow r}}{\rightarrow}$$

- Resolutsioonialgoritm (“tasemete küllastamine”):
- Olgu antud hulk S klauseid, toimida järgmiselt:
  1. Olgu $S_0 := S$, $n := 0$.
  2. Kui S_n sisaldab tühja klauslit, lõpeta vastusega “vastuoluline”.
  3. Olgu S_{n+1} hulga S_n kõigi resolventide hulk.
  4. Kui $S_{n+1} = S_n$, lõpeta vastusega “kehtestatav”.
  5. Vastasel korral omista $n := n + 1$ ning pöördu tagasi sammu 2 juurde.

LAUSELOOGIKA: DAVIS-PUTNAMI MEETOD

- Klausel C on *ühikklausel*, kui ta sisaldab täpselt üht literaali.
- Literaal p (vastavalt $\neg p$) on klauslite hulgas S *puhas*, kui $\neg p$ (vastavalt p) ei esine üheski hulga S klauslis.
- Klausel C on klauslite hulgas S *puhas*, kui ta sisaldab literaali, mis on hulgas S puhas.
- Klausel C on *tautoloogiline*, kui mingi aatom p esineb seal nii positiivselt kui ka negatiivselt.
- Olgu S mittetautoloogiliste klauslite hulk.

Siis $S[\top/p]$ tähistagu klauslite hulka, mis saadakse S -ist iga klausli $p \vee C$ eemaldamisel ning iga klausli $\neg p \vee C$ asendamisel klausliga C .

$S[\perp/p]$ tähistagu klauslite hulka, mis saadakse S -ist iga klausli $\neg p \vee C$ eemaldamisel ning iga klausli $p \vee C$ asendamisel klausliga C .

- Davis-Putnami algoritm:
- Olgu antud hulk S klausleid:
- 1. Eemalda S -ist kõik tautoloogilised klauslid.
- 2. Kui S on tühi, vasta “kehtestatav”.
- 3. Kui S sisaldab tühja klauslit, vasta “vastuoluline”.
- 4. Kui S sisaldab puhast klauslit, eemalda see S -ist ja naase sammu 2 juurde.
- 5. Kui S sisaldab ühikklauslit p (vastavalt $\neg p$), siis asenda S hulgaga $S[\top/p]$ (vastavalt hulgaga $S[\perp/p]$) ja naase sammu 2 juurde.
- 6. Muul korral vali mingi S -is esinev lausesümbol p . Rakenda protseduuri rekursiivselt hulkadele $S[\top/p]$ ja $S[\perp/p]$. Vasta “vastuoluline”, kui mõlemad rekursiivsed väljakutsed tagastavad “vastuoluline”, vastasel korral “kehtestatav”.

- Lausesümboli valik, millelt hargneda:
- (Lihtne heuristika:) Valida lausesümbol p , mis maksimeerib $n_+ \times n_-$, kus n_+ on klauslite arv, kus p esineb positiivselt, ja n_- on klauslite arv, kus n esineb negatiivselt. Testida enimalt $S[\top/p]$, kui $n_+ \geq n_-$, ning enimalt $S[\perp/p]$, kui $n_+ < n_-$.
- (Keerulisem, Jeroslow-Wangi reegel): Valida literaal l , mis maksimeerib $\sum_i 2^{-n_i}$, kus i varieerub üle klauslite, mis sisaldavad literaali l ning n_i on vastava klausli pikkus.

KODUÜLESANDED

- Kontrolli resolutsiooni ja Davis-Putnami meetodiga, et järgmised konjunktiivsed normaalkujud on vastuolulised:

$$\{p \vee \neg q \vee r, q \vee r, \neg p \vee r, q \vee \neg r, \neg q, s \vee \neg q \vee \neg r\}$$

$$\{p \vee \neg q, p \vee r, \neg q \vee r, \neg p \vee q, q \vee \neg r, \neg p \vee \neg r\}$$